

Nr 53

Utlåtande i anledning av skrivelse från styrelsen för riksdagens förvaltningskontor angående viss ersättning för deltagande i interparlamentariskt möte jämte motion.

I skrivelse till riksdagen den 25 april 1968 hemställer *styrelsen för riksdagens förvaltningskontor* att riksdagen skall medgiva att ersättning för en av f. d. sekreteraren Sune Holm enligt uppdrag företagen utrikesförrättning får utgå med anlitande av förslagsanslaget till Den inre riksdagsförvaltningen: Övriga omkostnader.

Skrivelsen, varav ärendets innebörd framgår, är som *bilaga* fogad till detta utlåtande. Såsom bilaga till skrivelsen återges en skrivelse i ärendet från styrelsen för riksdagens interparlamentariska grupp till förvaltningskontorets styrelse.

I anledning av skrivelsen har väckts motionen I: 968 av herr *Paul Jansson m. fl.*, vari hemställes att riksdagen skall avslå den av förvaltningskontorets styrelse gjorda framställningen.

Utskottet har i ärendet mottagit en den 20 maj 1968 dagtecknad skrivelse från Holm och en därav föranledd, den 21 maj 1968 dagtecknad skrivelse från interparlamentariska gruppens ordförande herr Kaj Björk och dess vice ordförande herr förste vice talmannen von Friesen.

Motionen

En budgetträttslig huvudprincip är, framhåller motionärerna, att ett ändamål för vilket ett anslag anvisats inte får därutöver tillgodoses ur ett annat anslag som myndigheten har under sin disposition. I detta fall gäller att riksdagen anvisat medel till interparlamentariska gruppen, för det aktuella budgetåret efter prövning av en motion i vilken hemställs om en nedsättning av anslaget till hälften.

Motionärerna anför också att det är viktigt att utrikesresor inte företas med allmänna medel utan en bärande motivering. De hänvisar till den diskussion som förts om riksdagsledamöternas resor och om de villkor, innefattande bl. a. krav på reserapport, som fastställts för bidrag från anslaget Bidrag till studieresor.

Holms skrivelse

Efter en ingress, vari bl. a. anges att »Association of secretaries general of parliaments» i skrivelsens fortsättning benämns Associationen, anför Holm:

Med hänsyn till den mångfald missvisande uppgifter, som redan lämnats i förevarande ärende, ser jag mig föranlåten meddela Bankoutskottet följande.

I min tidigare egenskap av konstitutionsutskottets sekreterare blev jag redan för flera årtionden sedan ledamot av den då under interparlamentariska unionens aktiva medverkan instiftade Associationen, i vilken endast vissa högre riksdagstjänstemän kan vara medlemmar. Så länge jag var nämnda utskotts sekreterare deltog jag — som ende svenska medlem — i flertalet av Associationens sammanträden. Detta möjliggjordes därigenom att dessa sammanträden i regel hölls samtidigt med att interparlamentariska konferenser, rådsmöten eller kommissionssammanträden ägde rum, vid vilka jag var närvarande i min dåvarande egenskap av interparlamentariska gruppens verkställande sekreterare.

Sedan jag upphört att vara konstitutionsutskottets sekreterare utsågs jag vid Associationens sammanträde i Teheran hösten 1966 till honorary member av Associationen, vilket gav mig rätt att fortfarande deltaga i dennas möten. Samtidigt med att detta beslut fattades väcktes frågan om att min efterträdare som konstitutionsutskottets sekreterare skulle utses till medlem av Associationen. Framställningen bordlades emellertid. Först vid Associationens möte i Genève hösten 1967 bifölls det. Samtidigt blev kamrarnas sekreterare upptagna till medlemmar av Associationen. Inga av dessa tre hade dock tillfälle deltaga i Associationens sammanträden i Genève.

Vid Associationens möte i Palma de Mallorca våren 1967 var jag alltså fortfarande den ende svenska medlemmen av Associationen. Med hänsyn härtill vände jag mig genom en av kammarsekreterarna under hand till talmännen med förfrågan, om jag kunde påräkna ett bidrag av riksdagsmedel för deltagande i Associationens förevarande möte. Enligt vad som uppgivits för mig skall interparlamentariska gruppens presidium på förfrågan ha meddelat, att gruppens parlamentariska representanter vid unionens samtidigt härmed pågående möten i Palma ej behövde ha två sekreterare till sitt förfogande. Uppgiften är emellertid, om den verkligen lämnats, helt missvisande. Ty spørsmålet gällde något helt annat, nämligen om Sverige borde vara representerat eller ej vid Associationens förevarande möte. Uppgiften ledde emellertid helt naturligt till att talmännen ansåg sig ej böra besvara den av mig framställda frågan positivt. I det läget ansåg jag mig på egen bekostnad böra deltaga i Associationens möten i Palma. Och hade jag inte förfarit så, hade ingen svensk varit närvarande vid dessa möten. — — —

I slutet av juli 1967 erhöll jag härefter kallelse till ett nytt möte med Associationen i Genève i början på september. Då jag fortfarande var den ende svenske medlemmen av Associationen, vände jag mig i augusti till talmännen genom en av kamrarnas sekreterare — med företeende av kallelsen samt med understrykande av att frågan ej gällde om interparlamentariska gruppens rådsmedlemmar behövde en eller två sekreterare till sitt förfogande utan om någon svensk representant över huvud taget skulle deltaga i Associationens möte eller ej — med förfrågan om talmännen i avvaktan på att någon eller några av riksdagens högre, fast anställda tjänstemän blev medlemmar i Associationen, ville ge mig i uppdrag att på riksdagens bekostnad deltaga i Associationens möte i Genève. Talmännens ställningstagande blev denna gång positivt.

Härefter meddelade jag såväl Associationens ordförande som unionens generalsekreterare att jag skulle deltaga i Associationens förevarande möte i Genève. Den svenska gruppens sekreterare underrättades också härom.

Samtidigt härmed avlade jag besök på riksdagens förvaltningskontor och lämnade där en utförlig redogörelse för omständigheterna kring min förestående resa. Härvid underströk jag att ersättning för densamma ej borde utgå av anslaget interparlamentariska gruppen utan av andra riksdagsmedel. För att få fastslaget att medel kunde disponeras för ändamålet begärde jag ett reseförskott på 1 500 kronor. Denna summa utbetalades också till mig före resans anträdande.

Sedan jag återkommit till Sverige och till förvaltningskontoret överlämnat vederbörliga verifikationer på mina omkostnader för resan samt en med utgångspunkt härifrån upprättad reseräkning attesterats av talmännen, erhöll jag i november 1967 genom förmedling av förvaltningskontoret ett belopp på cirka 450 kronor utöver de 1 500 kronor som redan i början på september utbetalats till mig.

Från förvaltningskontorets sida gjordes ej vid något av dessa utbetalningstillfällen gällande att utbetalningarna skulle betraktas som provisoriska i avvaktan på ett ställningstagande från kontorets sida till frågan om riksdagsmedel över huvud taget kunde disponeras för ändamålet eller ej. Jag har alltså haft fullgod anledning anse den hösten 1967 företagna regleringen av ersättningsfrågan som definitiv.

Det är därför med förvåning jag nu erfarit, att förvaltningskontoret flera månader i efterhand, närmare bestämt den 1 februari, vänt sig till interparlamentariska gruppen med förfrågan, om gruppens medel finge begagnas till täckande av mina resekostnader, samt, sedan svaret härpå blev negativt, i skrivelse till riksdagen hemställt, att riksdagen ville medge att reseersättning till mig finge utgå av vissa riksdagsmedel utan att kontoret på något sätt i skrivelsen antytt, att ersättning utbetalats till mig flera månader före hänvändelsen till gruppen utan något som helst förbehåll.

Att interparlamentariska gruppens medel ej kunde begagnas för att täcka mina resekostnader, hade jag redan i början av september 1967 meddelat förvaltningskontoret. De medel, som riksdagen anvisat interparlamentariska gruppen för deltagande i interparlamentariska unionens möten avser nämligen, nu som tillförne, endast gruppens representation genom riksdagsledamöter vid interparlamentariska konferenser, rådsmöten och kommissions-sammanträden med eventuellt biträde av en gruppsekreterare. Däremot är dessa medel, nu lika litet som tidigare, avsedda att täcka kostnaderna för svensk tjänstemannarepresentation vid Associationens möten. De interparlamentariska gruppernas sekreterare är nämligen ingalunda alltid identiska med Associationens medlemmar. Ja, understundom är de förra — såsom fallet länge varit i t. ex. Danmark och Finland — icke ens behöriga att vara medlemmar i Associationen.

Avslutningsvis redovisar Holm sin uppfattning rörande talmännens möjligheter att besluta om svensk representation vid associationens möten med anlitan av riksdagsmedel.

Skrivelsen från interparlamentariska gruppens presidium

Interparlamentariska gruppens presidium, herrar Björk och von Friesen, anför i anledning av Holms skrivelse till utskottet i huvudsak följande:

Det är angeläget att framhålla att vi alltsedan vi erhöll våra nuvarande uppdrag inom interparlamentariska gruppen haft full kännedom om vad
1* — *Bihang till riksdagens protokoll 1968. 8 saml. Nr 53*

sekreterarföreningen är och gör och vilken ställning den har till Interparlamentariska unionen. Det har inte på vår sida förelegat någon missuppfattning härom vid de resonemang som förekommit. Vi har varit fullt medvetna om att frågan gällt om särskild representant borde sändas till föreningen och inte om två sekreterare borde biträda delegationen.

Vad beträffar den svenska representationen i föreningen kan det nämnas, att undertecknad Björk under rådsmötet på Mallorca våren 1967 förhörde sig hos föreningens ordförande om möjligheterna för gruppens nuvarande sekreterare att erhålla medlemskap i föreningen. Ordföranden upplyste därvid, att vederbörande endast hade att inlämna skriftlig ansökan. Sedan en sådan ingetts, erhöll sekreteraren medlemskap i samband med föreningens nästa sammanträde, i Genève.

Om särskild representant till föreningens möten utöver gruppsekreteraren sänds, bör det enligt vår mening begäras, att han informerar om vad föreningen arbetar med vid sina möten och besvarar de enkäter som föreningen sänder ut till sina medlemmar och som utgör dess viktigaste arbetsinsats. I annat fall tillgodoses inte något riksdagens intresse med en resa till ett möte med föreningen.

Vissa uppgifter om riksdagens anslag för utlandsresor

Kostnader för utlandsresor med anknytning till riksdagens verksamhet bestrids från ett flertal olika anslag. I samband med behandlingen av statsverkspropositionens fjortonde huvudtitel eller eljest har riksdagen under de senaste åren flera gånger tagit ställning till principfrågor rörande dessa anslag.

Beräkningen av anslaget till Kostnader för riksdagens interparlamentariska grupp — vilket budgetåret 1967/68 uppgår till 100 000 kr. — grundas i första hand på detaljerade anslagsäskanden från gruppens styrelse. Beträffande nu nämnda budgetår hade riksdagen också att ta ställning till ett motionsledes framfört yrkande om nedsättning av gruppens anslag till hälften, vilket yrkande avslogs (BaU 1967: 39, s. 5 ff.).

Med giltighet fr. o. m. budgetåret 1967/68 har, på grundval av en utav riksdagens organisationsutredning avlämnad promemoria, fastställts nya riktlinjer för medelsanvisningen till riksdagsutskottens studieresor (BaU 1967: 39, s. 9 f. och 42 ff.). Ett särskilt anslag för detta ändamål har tillkommit, från vilket också skall bestridas kostnaderna för utskottens studieresor inom landet och för de »talmansresor» som beslutas av talmanskonferensen. I samband härmed har utskotten ålagts att till talmanskonferensen anmäla planerade studieresor och kostnaderna för dessa. Avsikten med anmälningsförfarandet har angivits vara att skapa förutsättningar för att medelsförbrukningen skulle på ett smidigt sätt kunna hållas inom anvisad ram, bl. a. genom samordning av olika resor.

För det reservationsanslag med benämningen Bidrag till studieresor, som infördes fr. o. m. budgetåret 1965/66 (BaU 1965: 14) och varifrån stipendier utdelas till riksdagsmän för studieresor enskilt eller i grupp har talmans-

konferensen fastställt regler bl. a. rörande maximerat bidragsbelopp samt krav på att plan för tillämnad resa och berättelse över företagen resa skall inges. Anslaget för nu angivna ändamål bestämdes för budgetåret 1967/68 till ett belopp av 100 000 kr. efter prövning bl. a. av motioner vari hemställdes om dess nedsättning till en fjärdedel, d. v. s. 25 000 kr. (BaU 1967: 39, s. 8 f.).

Ett särskilt anslag finns numera för att bekosta riksdagsledamöters deltagande i Europarådets verksamhet. Reseersättningar avseende Nordiska rådets verksamhet bestrids från omkostnadsanslaget till Nordiska rådets svenska delegation och dess kansli. Tjänsteresor som företas av tjänstemän inom den inre riksdagsförvaltningen, t. ex. i samband med deltagande i utskottens studieresor, bekostas med medel från anslaget Den inre riksdagsförvaltningen: Övriga omkostnader.

Utskottet

Riksdagen har på senare år, såsom belyses av den redogörelse som lämnats ovan, eftersträvat att beträffande de utrikes resor som skall bekostas av riksdagen få till stånd en klarare ändamålsbestämning, en noggrannare budgetering och en fastare planering även i övrigt. Mot denna bakgrund får förevarande ärende ses.

Utskottet anser att frågor om anvisande och användning av medel för att täcka kostnader för svenskt deltagande i sammanträden med »Association of secretaries general of parliaments» i framtiden bör prövas i samband med motsvarande frågor beträffande riksdagens interparlamentariska grupp. Detta innebär att kostnader av detta slag icke bör bestridas med anlitande av andra anslag än det som anvisats till gruppen. Den principiella uppfattning som kommer till uttryck i motionen I: 968 delar utskottet.

Vad gäller den nu ifrågavarande resan synes talmännen ha förutsatt att kostnaderna skulle belasta det till deras förfogande stående anslaget till Riksdagen: Representation m. m.

Med återopande av det sagda hemställer utskottet,

att riksdagen i anledning av förevarande framställning från styrelsen för riksdagens förvaltningskontor samt motionen I: 968 beslutar att kostnaderna för den i framställningen avsedda utrikesförrättningen får ersättas med anlitande av anslaget till Riksdagen: Representation m. m.

Stockholm den 22 maj 1968

På bankoutskottets vägnar:

C. G. REGNELL

Närvarande:

från första kammaren: herrar Ståhle (s), Palm (s), Åkerlund (h), Nils Theodor Larsson (cp), Lundin (s), Larfors (s), Brundin (h) och Österdahl (fp);

från andra kammaren: herr Regnéll (h), fru Renström-Ingenäs (s), herrar Hagnell (s), Berglund (fp), Franzén i Motala (s), Börjesson i Glömminge (cp), Bengtsson i Landskrona (s) och Löfgren (fp).

RIKSDAGENS
FÖRVALTNINGSKONTOR*Till Riksdagen**Ang. ersättning för deltagande i interparlamentariskt möte*

Riksdagen har för budgetåret 1967/68 under huvudtiteln Riksdagen och dess verk m. m. anvisat ett förslagsanslag av 100 000 kr. till Riksdagen: Kostnader för riksdagens interparlamentariska grupp (BaU 1967: 39 s. 7). I sin anslagsframställning för budgetåret 1967/68 beräknade gruppen att 63 000 kr. av anslaget skulle disponeras för att täcka utgifter för deltagande i interparlamentariska unionens arbete, därav 45 000 kr. för konferens m. m. samt 18 000 kr. för råds- m. fl. möten.

I anslutning till unionens konferenser och rådsmöten, senast vid råds-mötet i Genève i september 1967, sammanträder »Association of secretaries general of parliaments». Denna sekreterarförening, som bildades på 1930-talet, uppges vara en autonom sektion av unionen.

I en den 17 oktober 1967 dagtecknad till riksdagens förvaltningskontor ingiven reseräkning, som attesterats av riksdagens herrar talmän, anhöll f. sekreteraren Sune Holm om ersättning med 1 950 kr. 10 öre för deltagande på uppdrag av talmännen i »konferens i Genève 11—16 september 1967». Sedan förvaltningskontoret i skrivelse till styrelsen för riksdagens interparlamentariska grupp hemställt om besked huruvida de på räkningen upptagna kostnaderna skulle belasta anslaget till Kostnader för riksdagens interparlamentariska grupp och i avvaktan härpå ersatt räkningens belopp med anlåtande av anslaget till Den inre riksdagsförvaltningen: Övriga omkostnader, har gruppens styrelse i skrivelse den 21 mars 1968 (bilaga) till styrelsen för riksdagens förvaltningskontor bl. a. anfört att gruppens styrelse finner sig sakna anledning bekosta resan. Efter Holms avgång som gruppens sekreterare har, uttalar gruppens styrelse, den nye gruppsekreteraren enligt gruppens önskan utsetts till ny svensk representant i sekreterarföreningen vid dess sammanträde i Genève i september 1967 och gruppen har inte vid något tillfälle sänt mer än en tjänsteman till unionens möten för att därmed möjliggöra särskild representation vid föreningens sammanträden. Gruppens styrelse har vidare framhållit att riksdagen vid sitt beslut om anslaget till gruppen otvivelaktigt förutsatt, att alla kostnader för deltagande i de interparlamentariska mötena, däri inräknade sekreterarföreningens sammanträden, skall täckas av anslaget till gruppen.

Med anledning härav får styrelsen för riksdagens förvaltningskontor anföra följande.

Motsvarighet saknas inom riksdagsförvaltningen till Kungl. Maj:ts beslut om disposition av anslag. Härmed sammanhängande problem kan, som styrelsen framhållit i annat sammanhang, vara förtjänta att närmare penetreras (prop. 1967: 1, bil. 16, s. 15 och BaU 1967: 39 s. 4). För bedömningen av frågan om dispositionsrätten till de under huvudtiteln Riksdagen och dess verk m. m. anvisade anslagen och av de villkor för anslagen, som riksdagen kan ha uppställt, får ledning hämtas främst ur bankoutskottets årliga budgetutlåtande beträffande anslagsframställningarna under denna huvudtitel samt av allmänna budgeträttsliga principer. En princip för ändamålsbestämningarnas tolkning går ut på att, sedan anslag anvisats för ett visst ändamål, detta ändamål ej bör tillgodoses med anlåtande av andra medel, d. v. s. i större omfattning än riksdagen med anvisningen avsett.

I bankoutskottets utlåtande 1967: 39 har på grundval av anslagsframställningen från styrelsen för riksdagens interparlamentariska grupp lämnats en redogörelse för de utgifter gruppens styrelse beräknat för budgetåret 1967/68. Anslagsanvisningen motsvarar det av gruppens styrelse begärda beloppet, varför ändamålsbestämningen får anses tillfredsställande klarlagd. I sin bilagda skrivelse som svar på förvaltningskontorets förfrågan har interparlamentariska gruppens styrelse uttalat, att riksdagen vid sitt beslut om anslag till gruppen otvivelaktigt förutsatt att alla kostnader för deltagande i de interparlamentariska mötena, däri inräknade sekreterarföreningens sammanträden, skall täckas av anslaget till gruppen. Med beaktande härav och då gruppens styrelse funnit sig sakna anledning att bekosta nu ifrågasvarande resa har styrelsen för riksdagens förvaltningskontor funnit sig böra underställa riksdagen frågan huruvida ersättning får utgå.

Hemställan

Åberopande det anförda hemställer styrelsen för riksdagens förvaltningskontor

att riksdagen måtte medgiva att ersättning får utgå med anlåtande av förslagsanslaget till Den inre riksdagsförvaltningen: Övriga omkostnader för den av f. sekreteraren S. Holm enligt uppdrag företagna utrikesförrättningen.

I handläggningen av detta ärende har deltagit, förutom undertecknad ordförande, vice ordföranden Andersson, herrar Wärnberg och Augustsson, fru Kristensson samt herr Martinsson.

Stockholm den 25 april 1968

RIKSDAGENS FÖRVALTNINGSKONTOR

På styrelsens vägnar:

SIGURD LINDHOLM

/Sture Lannefjord

RIKSDAGENS
INTERPARLAMENTARISKA
GRUPP*Till**Styrelsen för riksdagens förvaltningskontor*

I anledning av skrivelsen den 1 februari angående reseräkning av f. sekreteraren Sune Holm får interparlamentariska gruppens styrelse anföra följande.

Resan avsåg deltagande i sammanträden med »Association of secretaries general of parliaments». Denna sammanträder i anslutning till unionens konferenser och rådsmöten, senast vid årsmötet i Genève i september 1967. Föreningen bildades på 1930-talet och kallar sig en »autonom sektion» av Interparlamentariska unionen. Den är dock inte omnämnd i unionens stadgar, och medlemskap i densamma konstituerar ingen rätt att delta i unionens möten. Sådan rätt tillkommer: vid konferenserna de av grupperna inom sig utsedda delegaterna, vilkas högsta antal för varje grupp framgår av stadgarna, vid rådets möten de två rådsmedlemmarna från varje grupp och vid kommissionssammanträdena en ledamot och en suppleant från varje grupp. Härutöver biträder tjänstemän. För rådets möten gäller som princip att endast en funktionär får biträda varje grupp, antingen en sekreterare eller en rådgivare eller en tolk.

Holm var verkställande sekreterare åt den svenska gruppen 1932—1966 och var samtidigt ende svenske representant i sekreterarföreningen alltifrån dess bildande. Han har efter sin avgång som gruppsekreterare utsetts till hedersmedlem i föreningen. Den nye gruppsekreteraren har enligt gruppens önskan utsetts till ny svensk representant i föreningen vid dess sammanträde i Genève i september 1967. Då föreningen bl. a. gör vissa utredningar åt unionen och dess organ är det önskvärt att gruppsekreteraren kan delta i dess arbete.

Holms resa till Genève beslöts av talmännen efter samråd med kamrarnas sekreterare. Samtidigt ingavs ansökan om medlemskap i föreningen för kammarsekreterarna. Om båda åtgärderna fick gruppen kännedom först i efterhand. Gruppens styrelse finner sig sakna anledning att bekosta Holms resa. Gruppen har inte vid något tillfälle sänt mer än en tjänsteman till unionens möten för att därmed möjliggöra särskild representation vid föreningens sammanträden, utan gruppsekreteraren har alltid svarat för erfor-

derliga kontakter med föreningen. Då Holm på våren 1967 förfrågade sig om möjligheterna att få bidrag för att delta i föreningens sammanträden i samband med rådsötet på Mallorca, ställde sig också både talmännen och gruppens presidium avvisande. Vid detta tillfälle kontaktades gruppens presidium och sekreterare i anledning av Holms förfrågan. Att så inle skedde i september måste ha berott på att kostnaden inte avsågs skola belasta gruppens anslag. Någon reserapport har inte heller tillställts gruppen.

Oavsett ställningstagandet till den nu aktuella resekostnaden vill gruppens styrelse uttala önskemålet, att anslag för deltagande i de interparlamentariska mötena, däri inräknade sekreterarföreningens sammanträden, inte för framtiden beviljas vid sidan av gruppens anslag. Riksdagen har otvivelaktigt vid sitt beslut om gruppens anslag förutsatt, att alla kostnader för dessa möten skall täckas av anslaget. Härtill kommer att gruppen har ett intresse av att få själv bestämma om delegationernas storlek. Särskilt gäller detta vid rådsöteterna, eftersom bara två svenska ledamöter ingår i rådet.

Stockholm den 21 mars 1968

För interparlamentariska gruppens styrelse:

KAJ BJÖRK